

Випуск № 26 (1 квітня)

Вінниця – Львів – 2017 р.

ПЕРЕДМОВА

Електронна збірка видана проектом «Дерево казок» за підтримки проекту «Казка». У 26 номері зібрано 12 чудових народних казок, одним із основних персонажів яких є шкідливий чортик. Він і дня не може прожити, щоб не нікому не нашкодити чи не образити. Він розумний та хитрий, проте є й хитріші за нього... Про те, як же все відбувалося, Ви можете дізнатися в цій книзі, мандруйте захоплюючим світом казок разом з нами!

Збірка «Дерево казок» – це серійне щомісячне електронне видання, що розповсюджується абсолютно безкоштовно.

Своє життя збірка розпочала 1 березня 2015 року.

ПРОЕКТ «ДЕРЕВО КАЗОК»

(<https://derevo-kazok.org>)

«Дерево казок» – величезний безкоштовний архів авторських та народних казок, які ви можете прочитати українською мовою. Тут ви знайдете не лише українські казки, а й казки інших країн. Проект складається з 4-х основних розділів: українська народні казки, казки народів світу, казки українських авторів та казки авторів світу. Автор та адміністратор проекту – *Лук'янюк Євген*.

Наші контакти:

fantazerwm@i.ua – головна адреса ел. пошти.

fantazerwm@yandex.ua – альтернативна адреса.

Приєднуйтесь до нас:

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/derevokazok>

Ми в Twitter: <https://twitter.com/KazkuPpUa>

Ми на GooglePlus:

<https://plus.google.com/communities/102303859954667667228>

Ми Вконтакті: http://vk.com/derevo_kazok

ПРОЕКТ «КАЗКА»

(<http://kazka.in>)

Сайт «Казка» розпочав свою діяльність в 15 жовтня 2011 року. Наша діяльність була спрямована на пошук всіх казок, що написані чи перекладені українською мовою, це могли бути і народні, і авторські твори. Ми також звертали увагу на аудіо, часом на відеоказки. Загалом нас цікавив будь-який контент чи медіа, що має стосунок до казок. Але з 1 січня 2016 року ми вирішили зосередитись на авторських казках. Ми змінюємо дизайн і концепцію сайту. Починаємо не тільки колекціонувати казки, а і пропагувати авторів цих казок. Долучаємось до розвитку сучасної української літератури в вузькій ніші – казки. Ми не відмовляємось і від перекладів творів іншомовних авторів на українську мову, отже, прагнемо пропагувати всю авторську казкову літературу.

Контакти:

ua@kazka.in – адреса ел. пошти.

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/Kazka.in>

Ми в Twitter: <http://twitter.com/Kazkain>

Засновник проекту – **Тарас Амброз**

ЗМІСТ:

Щасливий Жан (<i>французька казка</i>)	4
Швець і чорт (<i>фінська казка</i>).....	9
Тварини і чорт (<i>фінська казка</i>)	13
Як Тимофій відвіз панів до пекла (<i>українська казка</i>)	15
Чорт-злодій (<i>білоруська казка</i>).....	21
Чортів млин (<i>чеська казка</i>).....	25
Швець і чорт (<i>словацька казка</i>).....	29
Чорт і староста (<i>норвезька казка</i>)	33
Черепаша і чорт (<i>кубинська казка</i>)	35
Баба і чорт (<i>українська казка</i>).....	37
Наймит (<i>російська казка</i>).....	40
Завдання для Гайгая (<i>українська казка</i>).....	44

ЩАСЛИВИЙ ЖАН

(французька народна казка)

Жив собі в одному невеличкому селі сирота Жан. Кепсько йому велося, голодно й холодно. І надумав він податися в місто. Може, там йому всміхнеться щастя?

Спочатку найнявся він до одного пана за слугу. А пан той був не хто інший, як сам диявол. Та звідки ж було знати про це такому простому сільському парубкові, як Жан?

Служив він справно, чистив панові одяг, прибирав у домі. А головне – доглядав його коней. Було у господаря двоє коней: вороний лошак та біла лошиця.

Одного разу зібрався пан поїхати чогось до сусіднього міста і каже своєму слугі Жанові:

– Їду я, може, на день, на два, а може, на тиждень чи й на місяць. А тобі на цей час мій строгий наказ: годуй вороного коня вівсом і, поки він їстиме овес, ти лошицю білу шмагай батогом. Та гляди, не ослухайся, а то не жити тобі на світі!

Здивувався Жан, почувши такий наказ, але побоявся лютого пана розсердити. Коли хазяїн поїхав і наспів час годувати коней, насипав Жан у кормушку вірному коню вівса, а сам узяв батога та як замахнеться на білу лошицю! А вона раптом озивається людським голосом:

– Не бий мене, Жане! Краще тікай скоріше від свого хазяїна. Знаєш, хто він такий? Сам диявол!

Страшенно здивувався Жан, проте не вдарив лошицю, а засипав і їй вівса. Попоїла вона та й каже:

– Ти, Жане, пожалів мене! І я тобі довіку цього не забуду. А тепер нам треба тікати звідси. Не вір, що хазяїн довго не повернеться. Він сьогодні ж приїде, щоб перевірити, як ти виконуєш його наказ, і тоді

лихо тобі буде. Сідай-но верхи на мене, та прихопи в дорогу мішок вівса, скребницю і мокрий віхоть.

Скочив Жан верхи на білу лошицю та й помчав.

От скачуть вони день і два, а може, тиждень чи навіть місяць і ще трохи, і каже йому лошиця:

– Оглянься, Жане, чи нема чого незвичайного позаду?

Оглянувся Жан і бачить – суне за ними чорний дим, по землі стелиться.

– Дим чорний, а більш нічого, – відповідає він лошиці.

– Біда! – каже лошиця. – Женеться диявол за нами, от-от дожене.

Кинь мерщій на землю скребницю!

Кинув Жан на землю скребницю – одразу ж позад них виріс густий ліс і чагарі колючі.

Скачуть вони далі. День скачуть і два скачуть, а може, тиждень чи навіть місяць і ще трохи, і мовить Жанові біла лошиця:

– Оглянься, Жане, чи нема чого незвичайного позаду?

Оглянувся Жан і бачить, що вже не дим чорний суне за ними, а червоне полум'я біжить.

– Вогонь біжить за нами! – відповідає Жан.

– Ой, біда, не відстає диявол, хоче нас догнати й погубити! Кинь мерщій на землю мокрий віхоть.

Кинув Жан на землю мокрий віхоть – одразу ж розлилася позад них широка річка. Подув вітер, здійнялися на воді хвилі, завирувала річка, з берегів рветься. А біла лошиця все вперед скаче. І день скаче, і два, а може, тиждень чи навіть місяць і ще трохи. Обернувся Жан – позаду нема нічого.

– Ну, значить, пропав диявол, – каже лошиця. – Тепер ми з тобою вільні, Жане, і можемо тут розійтися.

Зажурився Жан: не хотілося йому з білою лошицею розставатися, та й куди він піде в незнаних краях?

– Не журися, Жане, – каже лошиця. – Ти мене від нещастя врятував, а я тобі щастя подарую. Іди собі оцією дорогою, а як дійдеш до графського замку – попросися на службу в помічники до садівника. А далі сам усе побачиш. Але пам'ятай: як буде тобі кепсько і потрібна буде моя допомога – тільки поклич: «До мене, біла лошице!» – і я відразу прийду виручу тебе.

Розпрощалися вони, і Жан пішов дорогою сам. Прийшов у графський замок і найнявся, як веліла біла лошиця, в помічники до графського садівника. А у графа донька була, гарна-прегарна. Вона частенько виходила в сад гуляти, одного разу побачила там Жана і, звісно, закохалася в нього, а Жан – у неї. В казках завжди так трапляється: хоч-не-хоч, а яка ж то казка без дівчини-лебідоньки та хлопця-молодця?

От тільки не сподобалася та любов самому графові. Не про такого нареченого для своєї доньки мріяв вельможний граф. І надумав він позбутися Жана. Загадав йому за один день прополоти геть увесь сад і всі дерева від сухих гілок очистити. А не очистить – хай забирається геть. А сад був здоровенний, кінця-краю не видно. І дерев у ньому – без ліку: яблуні, груші, сливи...

Пішов Жан у кінець саду, де густіші дерева та кущі, і голосно покликав:

– До мене, біла лошице!

Вмить біла лошиця перед ним опинилася, копитом землю б'є, з ніздрів пара виривається. Розповів їй бідолашний Жан про своє горе: так, мовляв, і так, жаль йому з графською донькою розставатися.

– Не таке вже й трудне це діло, – мовила на те біла лошиця і веліла мерщій сідати верхи на неї. – Тричі ми з тобою круг саду об'їдемо, і йди тоді сміливо до графа – ні сучка, ні травинки зайвої в саду не зостанеться.

Так Жан і зробив. Здивувався граф, що він такий спритний, прогнати не прогнав, а надумав нове завдання дати, трудніше, ніж перше.

– Коли ти такий меткий, – сказав він Жанові, – то зроби так, щоб усі мої дерева на ранок знову зацвіли. А не зробиш – значить, нікчемний ти садівник, тоді йди собі куди очі дивляться.

Злякався Жан, що такого завдання навіть біла лошиця не виконає: була вже глибока осінь, перший сніг випав. А проте пішов Жан у найдальший кінець саду і стиха покликав:

– До мене, біла лошице!

Вмить біла лошиця опинилася перед ним. Побідкався Жан, розповів, що загадав йому граф, але й на цей раз біла лошиця допомогла. Тричі об'їхали вони круг саду, і Жан повернувся в свою комірчину. А вранці зирк у вікно – диво дивне! Весь сад зацвів, і пташки поміж гілками пурхають, щебечуть, мовби знову настала весна. Всі зраділи новій весні.

Всі, крім самого графа: відомо ж бо – навесні розцвітають не тільки квіти, а й любов. І надумав граф скоріше знайти своїй доньці жениха, щоб вона забула садівника Жана.

І от оголосив граф по всіх сусідніх графствах, що збирається видати свою доньку заміж. А хто хоче її руки добитися, повинен взяти участь у турнірі. Дістанеться ж донька тому, хто поранить самого графа у праву ногу.

Дивна умова, скажете ви? Але ж зажадати, щоб яблуня зацвіла, коли вже достигли яблука – то ще більше диво! Видно, такий уже чоловік був той граф, усе робив якимось по-чудернацькому.

У призначений день з'їхалися до графського замку вельможні дворяни, графи, князі та барони. Кожному хотілось одружитися з такою красунею, та ще, до того й багатою спадкоємицею.

Невесело було тільки самій нареченій. Бідолашна дівчина знала, що простому садівникові не дозволять на турнірі битися. А якби й дозволили, то де ж йому взяти коня та обладунок? Невже доведеться їй назавжди розлучитися з коханим Жаном?

І ось засурмили сурми, й усі учасники турніру виїхали на бойовисько, щоб коней своїх показати і дорогими обладунками похизуватися. Коні у всіх були добрі, а обладунки ще кращі, а проте жоден не зміг до графа ближче, ніж на довжину списа, під'їхати, щоб поранити його в праву ногу.

«Невже не знайдеться достойного вояка, який заслужив би мою дочку?» – вже гнівався граф.

Коли це на бойовисько виїхав новий верхівець, тільки одягнений він був біднувато, та й кінь під ним на одну ногу накульгував. Придивився граф до нього і впізнав свого садівника Жана.

– Геть! Геть! – вигукнув граф. – Не сміє простолюдець на шляхетному турнірі битися!

І всі інші женихи та глядачі закричали на нього, замахали руками. Довелося бідолашному Жанові на своїй шкапі покинути бойовисько.

Та не минуло й хвилини, як перед графом з'явився новий супротивник. Кінь під ним вороний, очі у коня вогнем палають, грива на вітрі має. Збруя на коні з чистого срібла, а обладунок у прекрасного лицаря – з червоного золота. Не встиг граф отямитись від подиву, як

новий лицар під'їхав до нього на вороному коні і кольнув графа прямо в праву ногу.

На тому турнір і закінчився. А переможець одразу щез, ніхто його більше не бачив.

На другий день запросив граф усіх учасників турніру на пишний бенкет. Дуже йому кортіло вивідати, хто із шляхетних дворян його поранив, кому випало щастя одружитися з його красунею-донькою. Показав він своїм гостям кінчик списа, вийнятий з його ноги. У кого зламаний спис і цього кінчика немає, той і переможець! Але не знайшлося серед дворян такого щасливця.

Коли це на подвір'ї заграли сурми, і до бенкетної зали ввійшов – ну, хто б ви думали? – садівник Жан. Показав графові свій зламаний спис та й каже:

- Визнаєш ти мене нареченим своєї доньки?
- Геть! Геть! – вигукнув граф.

А Жан тихесенько покликав:

- До мене, біла лошице!

Вмить опинилася перед ним біла лошиця. Підхопив Жан графську доньку і разом з нею помчав на білій лошиці.

Тричі об'їхали вони довкола графства, а як вернулися – відгуляли бучне весілля.

- Оце й усе? – запитаєте ви.

Все! Бо чим більше я розповідатиму, тим більше набрешу. Ніхто мені грошей не платив, щоб я вам правду розказував.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/shhaslivij-zhan-francuzka-kazka.html>

ШВЕЦЬ І ЧОРТ

(фінська народна казка)

У давнину в одній волості жив страшенно жадібний швець. З рання до пізнього вечора вистукував він своїм молотком і мріяв колись стати багатим-пребагатим і мати у місті свою майстерню. Той чоботар вельми беріг час – як тільки закінчував роботу в одному селі, негайно рушав до іншого, продавав своє пошиття і в свята.

Однієї неділі, коли швець із торбою шевських колодок через плече простував до сусіднього села, назустріч йому з гуркотом вилетіла чудова карета, запряжена парою вороних. Кучер зупинив коней перед чоботарем, і з карети вийшов вельможний пан.

– А чи зумієш ти пошити лаковані чоботи? – запитав він.

– Люди кажуть, що все вмію, – відповів швець.

– Тоді йди до мене служити, – мовив пан. – Платню отримаєш добрячу – мішок золота, але за умови, що працюватимеш доти, поки закінчиться шкіра.

Швець, недовго міркуючи, пристав на пропозицію і сів до панської карети.

Кучер хльоснув коней батіжком, і, злегка погойдуючись, карета покотила. Чоботар заплющив очі, насолоджуючись чудовою поїздкою, і подумав: «Ось так багатії їздять, а бідняки мусять плентатися обіч шляху. Здається, щастя усміхнулося мені, тепер уже я буду не сільським шевцем, а панським».

Довго їхали, поки дісталися великого маєтку. Пан виділив чоботареві для роботи велику гарну кутову кімнату. Шкіри було вдосталь – цілісінький віз. Швець помацав один згорток і замріявся: «От нашу чобіт і стану багатим».

Він сів на колоду і взявся до роботи.

Коли настала обідня пора, задзеленчав дзвоник і швець пішов на половину господарів їсти. Там стояв довгий стіл зі смачними стравами. Швець їв так, що його живіт роздувся, мов у жаби. Водночас він дивувався, що маєток геть безлюдний, – ніде не видно жодного слуги, жодної душі, а наїдки з'являлися і з'являлися на столі.

Швець старався, але зробив абияк сім пар чобіт і лише одну з лакованої шкіри – до пуття. Як він не поспішав завершити роботу, шкірі, здавалося, не буде кінця, лискучих згортків біля стіни ніскільки не меншало.

Минуло півроку, лакованих чобіт уже було пошито чимало. Шевцеві стало набридати самотність. Якось він підвівся з колоди, розігнув спину й пішов подивитися довкола. З-за тину почувся стукіт, і чоботар визирнув, хто це там рубає дрова. І побачив знайомого чоловіка – родом із його рідного села, але дивина: це був той самий голубчик, який п'ять років тому накинув собі зашморга на шию. Не встиг чоботар опам'ятатися, як дроворуб сказав:

– Добридень! А ти як тут опинився?

– Нічого дивного, – відповів швець. – Я тут працюю, шию панові лаковані чоботи.

– А хіба ж ти не знаєш, що це бісівський маєток? – запитав дроворуб.

– Тепер знаю, коли ти сказав, – зронив швець і продовжив: – Старому жорстокому чортові теж потрібні чоботи. Одначе я залюбки взяв би платню і наживав би звідси п'ятами. Як тільки закінчиться шкіра, – з паном була така домована, – доти й шитиму. Може, ти порадиш, як скоріше закінчити?

– Авжеж, – одповів дроворуб. – Ти мій односець, і я дам тобі добру раду. Йди до своєї майстерні, але не берися за молоток, а покрай всю шкіру. Тоді розкидай шматочки по підлозі й скажи: «Хай попотіють чортенята, а я передихну!» От побачиш, як вправно впораються з твоєю роботою крихітні чортенята. Як тільки шкіра закінчиться, на столі

з'явиться повен мішок золотих монет. Хапай його на плечі й тікай. Перед ганком побачиш чорного цапа. Стрибай йому на спину і мчи до того місця, де ти сів до чортової карети. На дорозі проведи крейдою риску. Зіскочиш із цапової спини – і мерщій за ту крейдяну риску. Якщо цього не зробиш, цап знову поверне тебе сюди, тоді вже довіку не звільнишся.

Швець подякував за пораду, добре все затямив і заквапився до своєї майстерні. Справді, як тільки розкидав по підлозі порізані шматки і сказав потрібні слова, небачені істоти сипонули з готових чобіт, аж посвист пішов. Згортки шкіри умить закінчились, і важкий мішок із монетами з'явився на столі. Чоботар закинув його на плечі і вискочив на подвір'я. Перед ганком на нього очікував чорний рогатий цап. Швець сів йому на спину і схопився за роги. Цап помчав так, що аж копита замиготіли, і вмить переніс чоловіка через два села на те місце, де він колись сів у карету. Чоботар перекинув мішок через крейдяну лінію і сам переступив. Цап жалісливо замакав, потряс борідкою і самотою побіг додому.

Швець погладив великий мішок грошей і порадів:

– Тепер ці долоні не сукатимуть дратви, а пальці не колотиме швайка.

Він придбав собі гарний дім, найняв слуг, покоївок і став жити по-панському.

Саме в той час хтось обікрав церкву. Розшукували злодія, і підозра впала на шевця. А той ніяк не міг довести, де заробив так багато грошей. І присудили за грабунок церкви зітнути чоботареві голову.

Настав день страти. На гору, де це мало відбутися, зійшлася тьма-тьмуца люду, священник говорив бідолашному шевцеві останні слова втіхи. Зненацька з'явилася пишна карета, і з неї вийшов пан у шовковому циліндрі, з батіжком у руці, в лакованих чоботах. Він ствердив, що сам дав шевцеві повен мішок золота.

– Чоботар невинний, мов білий сніг. А церкву обікрав ваш сумирний піп! – вигукнув пан.

Шевця звільнили і на його місце намірилися посадовити попа, коли незнайомий пан запитав:

– Кожен має право їздити конем, якого купив?

– Звичайно, має, – відповіли йому.

Тоді пан узяв віжки, накинув попові на шию, скочив йому на плечі й помчав так хутко, що тільки попова ряса замайоріла.

А швець жив ще довго й щасливо, а може, ще й досі живе.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/shvec-i-chort-finska-kazka.html>

ТВАРИНИ І ЧОРТ

(фінська народна казка)

У сиву давнину жив-був господар і мав він кішку, півня та бика. Одного разу під час вечері він звелів наймитові:

– Уранці заб'єш кішку.

Поївши, наймит шепнув кішці:

– Тікай мерщій, бо наказано вранці тебе вбити.

Кішка послухалася застороги. Коли наступного дня прийшли по неї, то ніде не знайшли – не бачили й не чули, де поділася. А ввечері господар сказав:

– Уранці заріжеш півня.

Наймит сповістив про загрозу півневі, і той утік з дому. А слідом запропав і бик, бо й його хотіли забити. Усі троє стрілися в лісі та й побрели гуртом нетрями. Коли це назустріч вовк.

– Куди йдеш? – запитали в нього.

– Туди, де є отара і можна поласувати овечкою, – відповів хижак.

– Не йди, там тебе в'ють! – застерегла трійця втікачів. – Приставай до нашого товариства.

Сіроманець погодився. Пішли далі вчотирьох, коли стрівся їм ведмідь.

– Куди прямуєш? – поцікавилися в нього.

– Пробираюся до села, щоб поїсти вівса, – відповів клишоногий.

– Не ходи, там тебе в'ють, – застерегли його, – приставай ліпше до нашого товариства.

Ведмідь погодився. Уже вп'ятьох брели вони лісом. Незабаром їм стрівся заєць. Налякали його своїми пригодами, і вухастий теж приєднався до гурту.

Йшли, йшли й натрапили на лазню. І так закортіло погрітись. А біля неї спав собака. Він попередив звірів:

– Не ходіть! Там господар – чорт!

Не послухалися застороги. Ведмідь вмостився коло порога, вовк – біля одвірка, бик заліз усередину, півень злетів на жердину, кішка стрибнула на піч, заєць ліг під лавою, а собака – на підлозі.

Уночі прийшов чорт і відчинив двері.

І почалося: вовк гризнув його за ногу, ведмідь огрів лапою, бик черкнув рогом, півень закукурікав, кішка занявкала, заєць застрибав мов опечений, а пес із гавкотом заметався по лазні.

У цьому гармидері чорт спершу торкнувся спиною теплого – це була кішка, і вона миттю ввігнула пазурі в руку пришельця. Той блискавично відчинив двері й щодуху кинувся до лісу. Там він розповів чортам, що тільки-но сталося:

– Не потикайтесь більше до лазні, там оселилися якісь лихі зайди! Один штрикнув мене голкою, другий, весь у вовні, схопив за груди і жбурнув, а інші, викрикуючи на всі заставки, підстрибували, блискаючи очищами, і шукали, чим би мене вперіщити. Вирвався ледве живий, а вони ще й услід мені гукали:

– Держи його! Держи його!

Джерело: <https://derevo-kazok.org/tvarini-i-chort-finska-kazka.html>

ЯК ТИМОФІЙ ВІДВІЗ ПАНІВ ДО ПЕКЛА

(українська народна казка)

Жив собі на світі бідний парубок, що звався Тимофієм. Його напала кортячка оженитися. Кинув очима по дівчатах, та жодна не схотіла стати його жінкою, бо не мав ні хати, ані до стайні що загнати.

А на краю села був пастир, якого ніхто ніколи не займав. І Тимофій вирішив поставити там хоч якусь хатчину. Назбирав у полі купу соняшничиння – й халупка готова. Прибрав її файно, умаїв косицями і обгородив. Відтак почав думати, до котрої дівчини послати сватів. Усю ніч не спав – думав. А на ранок зв'явся скажений вітрисько і звалив хатчину, порозкидавши геть соняшничиння.

Розсердився Тимофій і погрозив вітрові:

– Тепер я піду твоєю доньку сватати!

Причулася відповідь:

– У-у-ху-ху, прихо-о-о-одь!.. А-а-ха-ха, при-хо-о-одь!..

Легінь пішов до селян і каже:

– Я хочу побратися з вітровою донькою. Будьте моїми старостами.

Люди витріщили очі – думали, що хлопцеві щось у голові перебекерилося.

– Хочеш шукати вітру в полі? Ой будеш, небоже, тонко свистати!

І ніхто з ним не пішов.

Тимофій склав свою мізерію, прив'язав торбу до патики і закинув на плече. Подався туди, звідки віяв вітер. Йшов не годину і не дві, коли раптом уздрів, як половик із неба шугнув на маленького зайчика і схопив його своїми пазурами. Легінь закричав, шпурнув капелюхом у половика, і той випустив бідне зайченя.

А зайчиха з-за куца спитала:

– Як тобі віддячити за те, що врятував життя моїй дитині?

– Чим ви мені допоможете, зайчики? Як знаєте, то скажіть, де живе вітер зі своєю донькою, бо хочу її засватати.

– О, не лише скажемо,– мовила зайчиха.– Мій синок, якого ти урятував від смерті, поведе тебе відразу до батька вітрів.

Поскакав зайчик уперед, а Тимофій почвалав за ним.

Вийшли з лісу і пішли полями. При дорозі здибали бідного чоловіка – такого височенного, як стара ялиця. Замість волосся на голові в нього було зелене листя і рожевий цвіт. Він піднімав і випрямляв поламані вітром деревця, і потому набирав повний рот води, нахилився і порскав на них. Робив це так кумедно, ніби чхав.

– Що ти дієш, чоловіче? – спитав Тимофій.

– Зцілюю й оживляю поламані дерева.

– Та хто ти такий?

– Я – батько дерев. А ти куди мандруєш із малим зайченням?

– Я йду сватати вітрову доньку.

– І я піду з тобою. Попрошу батька вітрів, аби його шибеники не ламали дерев.

– Ходім.

Ідуть удвох, а зайчик скаче попереду. Прийшли до палацу старого вітриська. Той замкнувся у величезній, як багацька стодола, залі й бігав, як скажений. Так свистів і ревів, що аж дах здіймався. Страшно було братися за клямку.

– Отворяй ти,– каже Тимофій батькові дерев.

– Го-го, я знаю батька вітрів.. Нема дурних...

І були б довго ще стояли, якби Тимофій не подумав, що ліпше умерти, аніж нежонатим свій вік звікувати. Він заплющив очі, взявся за клямку й відчинив.

Боже мій! Вітрисько як дмухнув – аж ноги задерли! Полетіли, як віхті соломи.

– Чого вам треба?– спитав батько вітрів, коли вгомонився.

Батько дерев заговорив першим, бо Тимофій, коли летів, то загубив свого язика.

– Я прийшов просити, аби твої сини не ламали дерев, коли пускаються гуляти.

– Добре, най буде так. А тобі що треба? – спитав вітрисько Тимофія.

Легінь знайшов, нарешті, язика і відповів:

– Твої си-сини завалили ме-мені хатину і тепер жодна ді-дівчина не хоче вийти за ме-мене. Я прийшов засватати бодай твою доньку...

Батько вітрів махнув рукою.

– Я нічого не маю із бабськими справами. Йди до моєї жінки.

Пішли до матері вітрів.

– Так і так,– говорить Тимофій,– я прийшов сватати вашу доньку.

Вітриха розреготалася, аж у комині завуркотіло:

– Коли на цій кочерзі зазеленіє листя і вродяться яблука та як оцей віник стане кущем виноградної лози і вкриється гронами, тоді наша донька стане твоєю жінкою.

Тимофій не знав, що має робити. А батько дерев увіткнув серед хати кочергу і віник, потім набрав із свого горщечка повен рот живлющої води, надувся й гейби чхнув. Яблуня зазеленіла, зацвіла й опустила галузки з червоними яблуками. Віник перетворився на виноградний кущ, що заблицав гронами.

Мати вітрів аж свиснула. Але доньку привела. Тимофій вклонився їй, а вона – Тимофієві. Дівчина мала сині, як літне небо, очі, біле, як літня хмарка, личко.

Батько вітрів і мати вітрів зробили молодятam фayne весілля, як у казці. І Тимофій привів додому жіночку. Разом назбирали купу соняшничиння і збудували собі хатку. Батько дерев насадив довкола багато вишень, яблунь, груш. А до ранку хатка стала такою файною, якої не мав у селі ні піп, ні корчмар, ні жандарм.

Втішилися молоді, жили в любові й злагоді. Але корчмар їх не злюбив.

– Ади,– сказав жандармові,– Тимофій зробив весілля десь між сторонськими людьми, аби не брав горілку в моїй корчмі.

– Правду кажеш,– відповів жандарм.– Він не хоче почастувати мене порцією горілки і кавалком весільного калача. Та хіба не знаємо, що він збудував хату на дідичевій землі! Мой, підемо і скажемо про це.

І пішли до дідича.

– Пане,– мовив корчмар.– Тимофій збудував хату на вашій землі.

– Пане,– додав жандарм,– у Тимофія така гарна жінка, що її краса аж за очі хапає. Він кудкудакає коло неї цілими днями, як коло писаного яйця. Вашому синові таку б... То була би пара, як пиріг і сметана...

А дідичів син був такий страшний, що як подивиться на тебе, можеш скиснути. Жодна дівчина на світі не хотіла й видіти його.

Дідич крикнув, аби привели Тимофія.

– Звідки ти знову прибулдився?– спитав, як тільки Тимофій переступив поріг.

– З широкого світу.

– З того світу? – недочув дідич, що був трохи глухуватий і дурнуватий.

– Ага, з того,– покепкував Тимофій.

– А мого тата не здибав там?

– Як би ні! Він, пане, у пеклі дрова на плечах носить. Сорочка на ньому розлізлася, увесь час голодний. Напарує, як останній дрантюх. Мене пустили з пекла принести хліба, солонини, а я взяв та й оженився в дорозі.

– Я передам татові убрання, їди і пару коней, аби мав чим дрова возити. А ти мушиш мені принести перстень з пальця його лівої руки. Як не принесеш, то знай: заберу твою жінку, а хату, яку ти побудував на моїй землі, завалю.

Дідичева насмажила когутів, винесла убрання, а дідич дав двох вороних, і Тимофій поїхав.

Їде й журиться. Тяжко було йому розлучатися з вітровою донькою і новою хатою, де зазнав трохи щастя. Та що мав робити? Роздав людям убрання, когутів і коней, а сам подався до батька вітрів за порадою,

– Так і так,– сказав,– дідич наказав, аби я приніс йому перстень з пальця лівої руки його покійного тата, бо як не принесу, то забере мою жінку і завалить хату. Я навіть не знаю, де є тото пекло.

– Не журися, зятю,– втихомирив його батько вітрів.– Я пошлю з тобою свого найменшого сина, він знає дорогу.

Батько вітрів тупнув ногою, і прибіг вихорець, який аж пританцьовував, потішаючись, що і йому дадуть якусь роботу.

– Поведеш Тимофія до самої брами пекла,– сказав батько вітрів.

Вихорець пішов вулицею. Там, де він проходив, здіймалася хмарка пилюки. Тимофій ішов услід за ним і дійшов до темної печери. Там вихорець почав крутитися на одній нозі.

– Ге-ге-ге-е-ей!–крикнув Тимофій.

Десь у темряві дзоркнув замок і показався чорт.

– Чого ти хочеш, Тимофію?

– Витягни на хвилюку тата нашого дідича.

Чортисько зник. За якусь мить появився знову, тримаючи старого дідича за чуприну. Той був у вовчій шкірі. Тимофій кинувся до нього і зняв з його пальця золотого персня.

Повернувся до дідича і дав йому той перстень. Дідич запитав:

– А що робить татуньо?

– Що мав, бідний, робити? Лежав у соломі та блохи зубами ловив. Просив, аби-сьте прийшли до нього в гості разом з онуками.

Дідич дуже зрадів, що побачить тата, який залишив йому повну бочку золота. Він покликав сина і сказав:

– Готуйся, поїдемо до дідуся в гості.

Пани набрали в лантухи всілякого добра, одягнули святкове убрання і запрягли до брички четверо коней.

– Бери віжки в свої руки, бо ти знаєш дорогу,– сказав дідич Тимофієві.

Коні так рвонули, що за ними тільки закурилося. Через кілька днів Тимофій зупинився перед входом до пекла.

– Ге-ге-ге-е-ей! – крикнув.

У темряві печери дзоркнув ключ, і тої ж миті вискочило аж кілька чортів.

– Чого тобі треба, Тимофію?

– Пани просяться до вас, прийміть молодих до старих. Дідьки підскочили з утіхи. Накинули на дідича і його сина вовчі шкіри і затягли їх у пекло.

Коли знову дзоркнув ключ, Тимофій сів у бричку, цьвохнув батогом і понісся, як вітер, до жінки, за якою вже тужив.

Але корчмар і жандарм ладні були втопити його у ложці води. Якось вони прийшли і сказали:

– Ти повіз дідича на той світ у гості, тепер мушиш повезти і нас.

– Добре, поїдемо, – відповів Тимофій.

Корчмаревими кіньми він повіз їх у дубовий ліс, вибрав найвище дерево і каже:

– Лізьте... Як прилетять ангели, я крикну вам: «Скачте!» Корчмар і жандарм роззулися і почали дряпатися один за одним на старого дуба.

Коли дохопилися до перших гілляк, корчмар спитав:

– Скакати?

– Ні, лізьте вище! Там ангели не досягнуть вас. Коли вони добралися до середини дуба, уже й жандарм гукнув:

– Скакати?

– Ні, лізьте ще вище! Звідти вас ангели не схоплять. Дісталися з гіркою бідою на саму верхівку. Тоді Тимофій крикнув:

– Ангели прилетіли! Візьміться за руки і скачте! Корчмар скочив першим і потягнув жандарма. Пішли на той світ вівці пасти. А Тимофій цьвохнув батогом і повернувся до вітрової доньки. Прожив із нею ще багато років, діточок годував і ніколи їх не покидав.

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/як-тимофій-відвіз-панів-до-пекла-казка.html>

ЧОРТ-ЗЛОДІЙ

(білоруська народна казка)

Поїхав дід у поле орати. Взяв собі на обід перепічку. Поклав її на воза, а сам оре. Орав, орав, стомився, підійшов до воза перепічку покуштувати, сили набратися.

Підходить – аж тут чорт із-під самісінького носа в нього вихопив перепічку та мерщій у болото.

Розсердився дід на чорта і гайнув за ним. Прибіг на болото, бачить – чорт у прірву провалився. Дід зопалу теж туди шубовствь.

Оглядівся на дні прірви, а там великий палац, і в ньому повнісінько чортів. Став дід придивлятися, котрий чорт схопив його перепічку. Та де там пізнаєш: усі чорти однакової масті.

– А хто у вас тут найстарший? – питає дід у чортів.

– Отой, – кажуть, – що за столом сидить.

Підійшов дід до найстаршого і мовить:

– Твій чорт поцупив у мене перепічку. А другої в мене нема. Звели йому віддати мені перепічку.

Найстарший і каже:

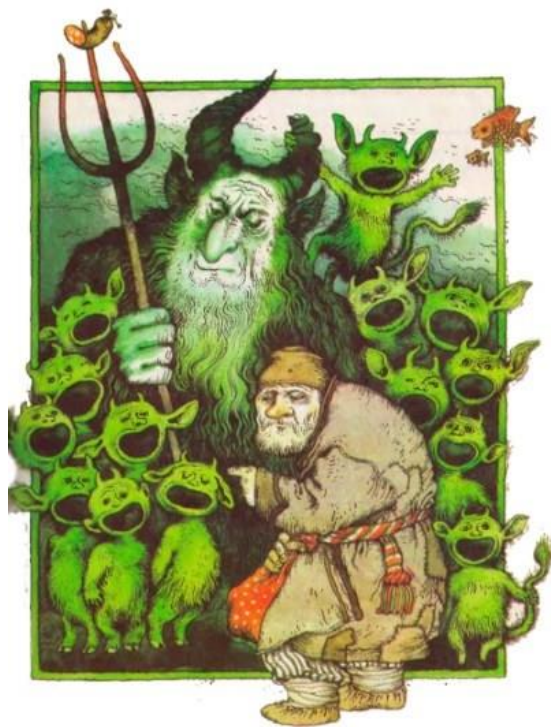
– Шукай у молодих: старі цим не промишляють.

Підійшов дід до гурту молодих чортів:

– Ану, роззявляйте роти! Віддайте перепічки!

Роззявили чорти свої пельки. Подивився дід і бачить в одного в роті недоїдену перепічку.

– Оце моя перепічка! – каже дід найстаршому. Найстарший тупнув ногою на чортеня.

– Навіщо дідову перепічку вкрав? Дід – убогий чоловік, то ще й ти кривдиш його. Коли так, забери, діду, його до себе, хай відслужить за шкоду.

Почухав дід потилицю.

– Куди його брати! Мені й самому їсти нічого. Та й роботи в мене нема.

– Байдуже, – каже найстарший, – він сам собі роботу знайде.

Погодився дід і забрав молодого чорта.

«Може, – думає, – хоч у ліс по дрова з'їздить».

Привів дід чортеня додому. Дістали дід з бабою жменю жита.

– Давайте я змелю, – мовить чорт.

– Це неважко, ми самі змелемо.

– Ні, наполягає чорт, дайте я змелю.

Дали йому жита. Заходився чорт молоти. Баба вже й хліб замісила, а в жорнах повно борошна. Стали дід з бабою борошно в засік сипати – повен-повнісінький насипали. Хвалить дід чорта:

– Оце робітник!

Поїхав дід з чортом поле орати. Чорт каже дідові:

– Запряжи мене в соху замість коня.

Запріг дід чорта в соху. Не встиг дід і оком змигнути, як чорт геть усе поле зорав.

– Тепер що робитимемо? – питає чорт.

– Землі в мене більш нема, – каже дід.

– Давай візьмемо в пана ділянку лісу: викорчуємо й пшеницею засіємо.

Так і вчинили. Чорт за один день ліс порубав, викорчував, виорав і засіяв пшеницею. Гарна виросла пшениця. Чорт вижав пшеницю, в п'ятки поставив і заходився ділити: половину панові за галяву, половину дідові за насіння та роботу:

Чорт каже дідові:

– Домовся, діду, з паном так: йому віз, а нам оберемок.

Дід так і сказав панові. Заздрісний пан думає собі: «Гаразд, віз не оберемо. Обдурю я діда». Накидали пану віз пшениці.

– Тепер бери свій оберемо, – каже пан дідові.

– Хай мій помічник візьме – я вже старий, мені не дотягти.

Чорт-злодій (білоруська казка)

– Гаразд, хай бере помічник.

Завихрився чорт по полю, зібрав до купи всі снопи, згорнув їх і потяг додому.

Пан тільки очима лупає.

Дома чорт дмухнув на пшеницю – вона н змолотилася. Насипав дід повні засіки врожаю.

А тепер, – каже чорт дідові, – давай поїду по дрова.

Запріг дід коня. Чорт сів і поїхав. У лісі, без сокири і пилки, повиривав з корінням найгрубіші дерева, навантажив віз майже до неба, сів зверху, цмокнув на коня. Кінь фокнув і помчав, дороги не добираючи, – по корінню, по куцах та чагарниках.

їде дорогою пан четвериком. Задивився на диво: такий нужденний кінь, а тягне віз дров, мало не до неба. А його четверик наледве одну порожню бочку волочить.

– Гей, – каже пан візникові, – нумо поміняємося: візьми моїх четверо, а мені віддай свого.

– Давай.

Віддав чорт панові сухороброго коня, взяв у нього четверик, – та тільки й бачили йото.

Приїжджає додому:

– Приймай, діду, коней!

У діда від подиву аж люлька з рота випала.

– Де ти взяв їх?

– Обміняв на твого коня.

– Та у мене ж і сіна немає їм...

– Нічого, буде і сіно.

Перекинувся чорт парубком і пішов до пана.

Часом нема у вас, пане, якоїсь роботи? – питає.

– Звичайно, є, – каже пан. – Дивись – повна стодола жита немолоченого.

Пішов чорт до обори. Поскладав усі снопи на току, а потім як дмухне, так усе й змолотилося: солома окремо лежить, жито нарізно, полова осібно. Поглянув пан: чисто змолочено.

Що ж тобі заплатити за таку роботу?

Чорт-зłodий (білоруська казка)

– Та нічого. Дай, якщо не шкода, оберемок сіна.

Зрадів пан, що такий робітник трапився.

– Отам, – каже, – біля річки стіг стоїть. Насмикай собі оберемок сіна.

Пішов чорт, обмотав стіг мотузом і потяг. Побачив економ. Побіг до пана:

– Ой, паночку, ви сказали молотнику взяти оберемок сіна, а він увесь стіг потяг.

– Оце-то шахрай! – розсердився пан. – Випусти на нього пару волів – хай вони його забуцають.

Випустили волів, а чорт їх за роги та й покидав на стіг.

– Ой-йой! – кричить пан. – Напустити на нього вепрів – хай вони йому литки обірвуть!

Пустили вепрів. Чорт і їх за вуха та на стіг. Пан як побачив таке, то в нього й очі рогом полізли.

Відслужив чорт рік і каже дідові:

– Ну, діду, може, я вже відробив тобі за перепічку?

– Авжеж! – засміявся дід.

– Відпустиш мене, діду, додому?

– Та іди собі, хіба я тебе тримаю, але пам'ятай, як то воно шукати легкого хліба...

Махнув чорт хвостом і мерщій до свого болота.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/chort-zlodij-biloruska-kazka.html>

ЧОРТІВ МЛИН

(чеська народна казка)

Жив собі один мірошник, і був він дуже бідний. Млин його стояв казна-де, люди заїздили туди коли-не-коли, частенько не було чого молоти, і мірошникові жилося зле.

Якось розділив він дітям останній окраєць хліба, собі не взяв і крихти, сів біля лотоків і замислився, що його робити. У цей час підійшов до нього незнайомий купець. То був переодягнений чорт, але мірошник, звісно, цього не знав.

– Чого ви такі смутні, панотче? – почав розмову купець.

– Як же мені не журитися, – мовив мірошник. – Я удівець, маю дев'ятеро дітей, а достатку ніякого. Не знаю, що вдіяти, і ви мені не допоможете, бо з вами я навіть не знайомий!

Тоді чорт відкрився мірошникові і каже:

– Дам я тобі добру раду: продай мені свого млина на триста років!

– Еге, добре сказати – продай! Хіба в тебе є гроші? – відповів мірошник. – Бо мені так гроші потрібні, що хоч гвалт кричи!

– Та в мене грошиків вистачить, – засміявся чорт, – якби не мав, то й не торгувався б! Що ж ти правиш за свій млин?

– Не хочу себе кривдити, – мовив мірошник, – але не хочу й заправляти багацько. Тому скажу тобі просто в вічі: дай мені стільки талярів, скільки піднесеш за три рази, але заплатити зразу ж!

Чорт зареготав та й каже:

– Дурний ти! Якби заправив усі гроші, які є на світі, і тоді б я погодився!

– А я б стільки й не взяв, бо то було б нечесно,– мовив мірошник.– Але дав слово – кріпись! Сип одразу гроші, бо завтра мені розплачуватися за зерно!

Чорт зник і за мить повернувся з мішком талярів, а потім приніс ще два важкі мішки. Мірошник подивився па гроші і сказав:

– Млин твій, але я залишуся тут аж до смерті, бо ж не буду я на схилі віку шукати собі десь кутка!

– А я тебе не виганяю,– мовив чорт,– але слухай і ти мене: я тобі заплатив, а на руках не маю паперу, що млин мій. Навіть свідка нема, що ми домовилися!

– Про це не турбуйся,– заспокоїв його мірошник.– Я напишу заповіт і звелю дітям після моєї смерті піти з млина!

Так і сталося, як сказав мірошник. Навесні наступного року він помер, діти вибралися звідти, і чорт мешкав у млині аж двісті років. За цей час люди забули про того мірошника, а млин обминали десятою дорогою, бо ходили чутки, що там нечисто.

Якось тим краєм ішов старий гусар. Повертався він з військової служби, і одна нога в нього була дерев'яна. Прийшов він у село, постукав до старости і попросився на обід. Староста сам був колись вояком, запросив він гусара до хати, добре почастував, і по обіді сіли вони поговорити про те про се. Розпитався староста, що нового в світі, гусар розповів, хто з ким воює, а потім і сам запитав:

– А що у вас тут цікавого?

– Та що б у нас могло бути цікавого,– сказав староста.– Хіба те, либонь, що є у нас один млин, і чортяка лякає в ньому людей уже дві сотні років. Кажуть, що сидітиме там іще сто!

Гусар був уже напідпитку, засміявся він і мовив:

– Двісті років щось та важать! Хотів би я побачити, як виглядає старий чортяка! Дайте мені, старосто, хліба, кілька свічок, щоб поночі там не сидіти, і я на цей млин подивлюся. Тільки пошліть зі мною, будь ласка, провозатого, бо я сам туди не втраплю!

Дав староста гусарові в торбу буханець хліба, свічок і звелів молодому наймитові провести його до чортового млина. Дорогою наймит увесь час озирався на всі боки, а загледівши здалеку млин, показав на нього пальцем і мовив:

– Ондечки, пане вояче, і є той млин!

– Бачу,– відповів гусар,– тож ходімо, вже близько!

– Е ні, хоч убийте мене, далі я не піду! – сказав наймит, міркуючи, як йому швидше дременути звідсіль.

– Еге-ге, небоже, якщо в тебе заяче серце, то біжи додому,– розгнівався вояк.– Тепер я і сам знайду дорогу!

І за хвилину він був уже біля млина.

Млинове колесо крутилося упорожні, ніде ані живої душі, навіть собака не гавкне. Зайшов гусар до ванькирчика у млині, поклав на стіл торбу, запалив свічку і повечеряв. Коли наївся, набив люльку і запалив. Так просидів він сам один аж до глумої ночі.

Раптом хтось закалатав у двері. Гусар гукнув із-за столу:

– Якщо ти чорт тутешній, заходь до хати, бо у мене, сам знаєш, одна нога дерев'яна, вставати не хочеться!

Чорт зайшов, а гусар глянув на нього та й каже:

– Люди балакають, що ти поганющий, але я бачу, одежина в тебе гарна, наче у панського мисливця. Скільки заплатив?

– Вона у мене тільки другий тиждень, а віддав я за неї сто срібних! – відповів чорт.

– Чого ж ти не сидиш у млині, а коїш по світу шкоду? – запитав вояк.

– А що мені тут робити? – засміявся чорт.– Помольців нема, кожне обходить млин стороною! Посиджу тут іще сто років, а тоді візьму до себе трьох приятелів, щоб не так нудно було!

– Ну, це ми ще побачимо,– сказав гусар.– Сьогодні нема в мене охоти теревенити з тобою, тому біжи куди очі дивляться, а я побуду сам!

– Ану не задавайся! – розсердився чорт.– Бо я тобі покажу, почім папуша лиха!

– Голубчику, я ж тебе не боюся,– зареготав гусар.– Давно вже мені кортіло побачити такого старого чортяку, як ти!

– Забирай своє манаття і геть звідсіля! – заревів чорт.– Та не гніви мене, бо горе тобі буде! Знаєш, яка в мене сила?

– Я добре знаю, що ти чорт! Але ж я – гусар і кажу тобі по-доброму: лети звідси і більше сюди не потикайся!

Чорт кинувся на гусара, та вояк – людина бувала, вигукнув він закляття, яке взяв у одного пустельника, і приморозив чорта на місці. Потім зав'язав його личаною мотузкою, завдав собі на плечі, пішов до жорен і почав молоти чорта, аж поки йому нівспини не змодов. Чорт репетував від болю і просився:

– Ой пане гусаре! Змилуйся! Годі вже! Поки світ стоятиме, я сюди не поткнуся! І людей більше не лякатиму!

– От бачиш, ти вже іншої заспівав,– сміявся гусар.– Але так легко я тебе не відпущу! Насип мені в оцю торбу дукатів та ще принеси мішок самоцвітів, а то буду молоти, поки з тебе самі копита зостануться! А як гроші й самоцвіти принесеш, то щоб твого тут і духу не було – ані в млині, ані в цьому краї!

Коли чорт присягнувся, що все так і зробить, гусар його відпустив. Майнув чорт, за хвилину повернувся з дукатами, насипав їх гусарові в торбу і поставив на землю мішок самоцвітів. Гусар зазирнув у мішок, і серце в нього звеселилося, коли побачив таке багатство. Після цього чорт зник з очей, і тільки сморід залишився після нього.

Переночував гусар у млині, а другого дня повернувся до старости. Той зрадив, що вояк прийшов живий і здоровий, і сказав йому:

– Слухай, приятелю, поживи у нашому селі ще чотири тижні. Якщо чорт не повернеться – буде млин твій!

Та чорт так і не потикався до цього краю. Гусар розвалив старий млин і побудував собі новий. Потім узяв до себе сестру, бідну вдову з шістьма дітьми, та й мірошникували вони разом аж до смерті.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/chortiv-mlin-cheska-kazka.html>

ШВЕЦЬ І ЧОРТ

(словацька народна казка)

Вдалекій-далекій країні, десь на краю світу жив собі убогий швець із жінкою. А недарма кажуть, що багаті тішаться грішми, а убогі дітьми, то й у цих двох було діточок, як у решеті дірочок. Спершу шевцевій родині ще сяк-так велося. Швець робив на совість, і люди шили в нього чоботи. Та настали тяжкі часи, увесь край обсіли злидні, і з роботою настала скрута.

То невдовзі стало вже так, що швець не мав до чого й рук прикласти. А як не робота, нічого покласти в рота, то й оселився в їхній хаті голод, діти знай плакали їсти, та так плакали, що в шевця серце краялося з жалю. От коли вже в хаті не було хліба й стільки, скільки муха на крилечку піднесе, нещасний швець геть знемігся від того дитячого плачу. Хоч уже й вуха собі затикав і голову ховав у сіно на горищі. Не знав він уже, де йому й подітись. Отож раз пізно увечері швець, нетямлячись від горя, й крикнув на дітей:

– Що мені, бідному, з вами робити? Бодай би вас уже чорти взяли! Або вас, або мене. Може, тоді мав би я спокій, нехай хоч і в пеклі, аби вас не чути. Ой лишенько! Сказав сердешний чоботар, чого не слід би говорити. Бо зараз же щось забурмотіло в сінях і ніби загупали кінські копита. Чоботар відчинив двері, у хаті запахло сіркою, а в

темних сінях він уже побачив... Кого? Звісно, що нікого іншого, як чорта. Очиська витріщені, голова скуйовджена, куценькі ріжки, увесь волохатий, чорний, ззаду довгий волохатий хвіст.

– Ти мене гукав, от я й прийшов, – забурчав чорт.

– Гукав не гукав, яке тобі діло? – налякався чоботар. – Чоловік часом і сам не знає, що в нього з язика злетить. Ти таки сам подумай, я не знаю

вже, як оцю сарану й нагодувать. В хаті, хоч запали, немає ні крихти хліба, ані **крейцара**, щоб купити тій дрібноті що-небудь на зуб, бо помре з голоду. А як добути грошей, коли не хочеш ні красти, ні оббивати чужі пороги? Ну, скажи!

– Не викручуйся, чоботарю. Збирайся лиш у дорогу!

– Е-е, стривай, небоже, не так швидко! Де це видано, щоб чорт отак задурно забрав людську душу?

– Ну, хай по-твоєму, не хочу бути тобі винним. Кажу, чого хочеш за свою душу?

– Чого хочу? Аби ж я знав, – міркує чоботар, коли враз і надумався.

– Вже знаю, – каже. – Принеси мені стільки дукатів, скільки влізе в чобіт, отоді и душа твоя. Тоді вже хоч і бери мене, як дітям моїм буде з чого жити.

– Добре, – чорт йому, – візьми свій чобіт та постав на димарі, а я полечу по гроші.

Та по цих словах і щез, мов не було його. Тільки пекельний дим із хмари валував. А швець і став міркувати:

«Чортисько, мабуть, думає собі, що дешево сторгував душу, і тепер я отак легесенько дістануся йому в пазурі. Еге, промахнувся, небораче, не на тих наскочив. Що б то був за чоботар, аби попустив чортяці верховодити!..»

Тут нашому чоботареві аж танцювати схотілося.

Зайшов він до комори, витягнув із скрині старий драний чобіт, та так його вишарував, що й себе в ньому побачив, як у дзеркалі. Тоді мерщій з ним на хату. Бо чорт ось-ось знову буде тут. Хоч воно до пекла й назад чи не вдесятеро далі, аніж на край світу, та що це для чорта? Отак, може, як для чоловіка перейти з одного краю села в другий. Та якби він оце не застав у димарі чобота? Ще передумав би, зоставив би чоботаря чоботарем, нехай терпить нужду і слухає дитячий плач, поки й пропаде з розпачу.

І добре швець розмислив. Бо ледве поставив чобота в димар, як знявся страшний вітрюган, і чорт був уже тут з повним мішком за плечима.

– А що, чи не дуже я барився? – зареготав дідько. – Як бачиш, дукатів приніс чималенько. Це про той випадок, якби тобі трапився надто великий чобіт. Та, гадаю, в цей більш як жмень п'ять не ввійде.

– Ану лишень спробуй, приятелю. То він тільки на око не дуже великий, а насправді всього твого мішка на нього не вистачить.

– Та не балакай, ось дивись!

Чорт розв'язав мішок і надсипав з нього стільки, скільки на його думку, могло ввійти в чобіт. А що було темно, як у вусі, то захопив він за халяву – пересвідчитися, чи вже повний чобіт. Та де там! Здалось йому, чобіт геть порожній. Дідько сипав та й сипав, а гроші летіли в чобіт, як у бездонну криницю. Мішок уже був майже порожній. Тоді чорт схопив його за різки й останні дукати дзенькнули й упали в чобіт, мов камінь у воду.

– Це не по-доброму, – промовив злісно чорт. Бо мішок з дукатами був у кілька разів більший од чобота.

– Чи я тобі не казав, що цей чобіт тільки здається маленьким, – захихотів чоботар.

– Ну, добре. Я й з двох мішків не забіднію. Буде твій чобіт повний, а ти будеш мій.

– А що ж, буду, буду. Тільки спершу виконай умову.

– Це для мене найлегше. Ось побач, я зараз і назад.

І чорт знову щез, а за хвилину прилетів з другим мішком, повним дукатів. І все повторилося. Чорт сипав, хапав за халяву, не намацував у чоботі грошей і трусив мішок, поки в ньому не лишалось ані дуката.

– Ну його к бісу! Тут щось не так!

– Як-то не так! Промахнувся, братику? – всміхнувся чоботар.

– Ну, добре ж. Я не пошкодую й третього мішка, а таки ти од мене не одкрутишся.

– Ну, коли так...

Та чоботар не доказав. Чорт подався до пекла по третій мішок дукатів. Він квапився, поки не заспівав півень, бо тоді було б йому не до шевця, самому був би край.

За хвилинку він уже вернувся й знов сипав і сипав, але чобіт усе був порожній. От став він носити мішок за мішком, та знай сипав гроші в чобіт, і все марно. Розпалився дідько та й забув про час, думав, щоб тільки не прогавити чоботаревої душі. Та й незчувся, як настала та хвилинка, коли півень провіщає добрим людям день. Ледве той закукурікав, як чорт завив од злості і розлився на коломазь.

Чоботар на radoщах аж потер руки. Зібрав він дукати, що якось там зачепилися в халяві чобота, й побіг до пекаря. Накупив свіжого хліба, далі постукав до крамаря, щоб продав йому житньої кави, і коли діти прокинулись, то на столі стояло вже готове снідання. Потім усі вибралися до міста, купили кожному новеньку вдяганку і з кошиками, повними харчів, що стало б їх на цілий місяць, вернулись додому. Але не треба було такого великого запасу. Часи змінилися, злидні втекли не тільки з чоботаревого дому, але й з усього села й з усього краю. До шевцевої хати завітали нові гості – радість і веселощі. Замовників тепер було доволі, а де є праця, там є й плата. То й не треба було шевцевій родині бісівських дукатів. Хоч була їх сила, хто б його й лічив!

А як їх стільки в один чобіт влізло? Отож-то! В чоботі не було ані однісінького. А де ж ділися? Ну, де – в димар, а звідти попадали в хату. А чом не zostалися в чоботі? Ну, як вам оце сказати? Бо той чобіт, як ви вже й самі здогадались, був голодний. Завжди просив їсти, як у нашому селі кажуть про драний чобіт. Ото він саме такий і був. Швець, перш ніж поставити його в димар, зірвав підметку, і чорт міг сипати в нього дукати, скільки здужав, хоч би й до судного дня, а чобіт усе був би порожній.

* **Крейцар** – дрібна розмінна монета, 0,01 гульдена, в колишній Австро-Угорщині.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/shvec-i-chort-slovacka-kazka.html>

ЧОРТ І СТАРОСТА

(норвезька народна казка)

Був собі колись староста, такий лихий та несправедливий, що гіршого й не знайдеш.

Якось прийшов до нього чорт та й каже:

– Заберу я тебе з собою. Я вже стільки чув від людей: «Хай би того старосту чорт забрав!» Тому доведеться тобі піти зі мною. Бо ти справді такий лихий та несправедливий, що гіршого й бути не може.

– Якщо ти слухатимеш усе, що люди кажуть, то не знатимеш, де правда, а де брехня, – відповів староста. – Та коли ти такий чемний, що виконуєш усі їхні бажання, то, може, я й цього разу викручусь.

Староста був меткий на язик, а чорт не дуже злий. Кінець кінцем вони погодились на тому, що підуть разом селом і коли почують, як хтось спересердя побажає іншому, щоб того чорт забрав, то чорт забере його замість старости.

– Добре, але тільки в тому разі, як бажання буде висловлене від щирого серця. – поставив умову чорт.

Найперше вони зайшли до хати, де жінка збивала масло. Побачивши чужих, вона зацікавлено витріщилась на них. І не помітила, як поросся, що нипало біля неї, устромило рильце в масницю. І так йому сподобалась сметана, що воно й випило її всю.

– Ну, нема гіршої ненажери за свиню! – крикнула жінка й вилаялась: – Хай би тебе чорт забрав!

– От і бери поросся! – сказав староста чортові.

– Ти справді повірив, що ця жінка рада подарувати мені поросся? – спитав чорт. – Що ж тоді вона заколе на Новий рік? Ні, це було сказане не від щирого серця.

Зайшли вони до другої хати, а там дитина саме зробила якусь шкоду.

– Ох, нема вже в мене сили! – Закричала мати. – Весь час треба пильнувати за цим малим бешкетником. Хай би тебе чорт забрав!

– От і бери дитину! – втішився староста.

– Ні,– сказав чорт,– коли мати лає свою дитину, то не від щирого серця.

Пройшли вони ще трохи й побачили, що назустріч ідуть двоє селян.

– Бачиш, он суне наш староста,– сказав один із них.

– Хай би його чорт живцем забрав, як він уже нам допік, – сказав другий.

– Оце вже сказано від щирого серця,– мовив чорт. – Ходи, голубе, зі мною.

І цього разу старості не допомогло ніяке хитрування.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/chort-i-starosta-norvezka-kazka.html>

ЧЕРЕПАХА І ЧОРТ

(кубинська народна казка)

У чорта було велике господарство, але хтось усе крав звідти банани. І вирішив він підстерегти злодія. Довго сидів у криївці, проте так нікого й не дочекався. Тільки й чув, як на світанку шелестіли куці. А вночі помітив, як загойдався куц. Скочив він до того куца, аж там – кумася черепаха.

Чорт їй каже:

– Ага, нарешті ти мені поплатишся, негіднице! Я вистежував тебе ще з учорашньої ночі, але не міг спіймати на гарячому...

– Ой, кумцю, відпусти мене, благаю...

– Не відпущу! Ти мені за все заплатиш.

– Ой не вбивай мене, кумцю! Адже ти хочеш мене вбити?

– Ні, я не вбиватиму тебе, я підготував для тебе куди страшнішу кару...

– Ой, що ж ти зробиш зі мною, кумцю?

– Я тобі покажу, як красти банани, злодійко...

Він зірвав здоровенний і важкий кетяг бананів, узяв товстелезну вірвовку з пальмового волокна, а черепаха, спостерігаючи за ним, усе допитувалася:

– Кумцю, що ти збираєшся робити?

Спали мене, кумцю, не топи..: Спали мене...

А біля садиби текла річечка з місточком. І була в ній глибоченька ковбаня.

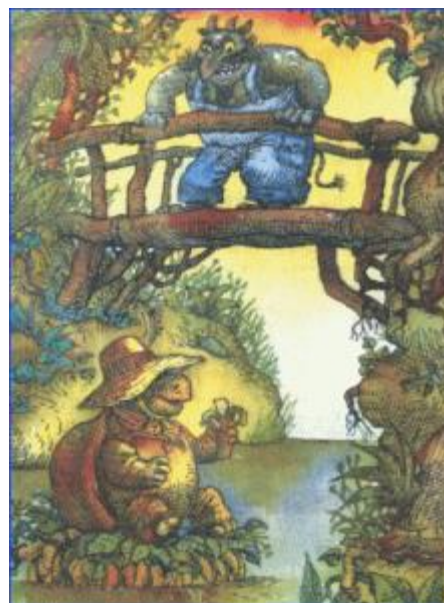
От чорт і мовить:

– Отут тобі й кінець. Тут я тебе втоплю.

Він схопив вірвовку й прив'язав банановий кетяг черепасі на шию.

Кумася черепаха почала благати:

– Ой, кумцю, не топи мене, краще спали...

– Одержуй своє, злодюжко...

І кинув її разом з банановим кетягом у річку.

Та банановий кетяг відразу ж сплив на поверхню. Черепаха вилізла на нього й почала їсти банани, приспівуючи:

Зодягли ярмо з бананів, зодягли ярмо!

Зодягли ярмо,

Ах, яке прекрасне – із бананів...

Розлючений чорт кидався з берега на берег, щоб схопити черепаху, але та втекла. І чорт не міг їй нічого зробити, бо кумася черепаха була розумніша, ніж він.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/cherepaha-i-chort-kubinska-kazka.html>

БАБА І ЧОРТ

(українська народна казка)

Жила собі баба – удова стара – сама собі у хаті років десяток чи й більше. І тій бабі вже років сто. Чорт дізнався, що вона живе сама собі, так він і підходить до неї дідом і каже:

– Ти сама собі живеш, прийми мене до себе, щоб не так скучно було, бо і я сам, такий, як і ти.

– Аби добрий старичок, так і приставай, і будемо жити удвох.

І прийняла вона його до себе.

Пожили рік собі удвох, дождали весни. Баба і каже:

– Ну, діду, треба нам старатися, щоб нам було що їсти.

– Подумай, – каже дід, – своєю головою, що тобі краще, то й будемо садити.

– У мене города чималенько, так наймемо чоловіка, нехай виоре, та посадимо картоплі, то нам і буде їжа.

Найняли чоловіка, виорав чоловік. Заходилась баба картоплю садить та й каже:

– Ось, хоч ми і разом живемо, а їмо порізно, так картопля, як уродить, так моє те, що у землі, а твоє – що зверху.

Він і погодився на те.

Картопля росте, вони полють. Уродила картопля, стали копати. Баба собі у яму картоплю сипле, а йому в купи бадилля складають. Стали їсти. Баба картоплю їсть, а він їсть бадилля і каже на бабу:

– Дай мені покуштувати, чи твоє добріше, чи моє?

– Не звикай, бо тебе «трошки» не нагодує, а ти їж, яке тобі вродило, а я буду їсти, яке мені вродило.

Поїли цілу зиму, знову весна підходить.

– А що будемо сіяти? – каже чорт. – Мені картопля уже увірилась; я картоплі не хочу, а, ось я видумаю що.

– А що ти видумаєш?

– Насіймо, – каже чорт, – маку. Мені те, що угорі, вже увірилось, так нехай моє буде те, що у землі, а що угорі – твоє.

– Нехай моє буде те, що на самих верхах, – каже баба, – а твоє усе, що і в землі і зверху.

Уродив мак. Голови такі, як кулаки. Поспів мак. Давай баба зрізати головки зверху. Зірвала головки, подавила, мак повиточувала; наточила маку пудів сім.

– Зривай тепер усе, що твоє, складай у купи і їж.

А він їсть цурпалки із маку.

– Дай мені, бабо, покуштувати, чи твоє добріше, чи моє?

– Не видумуй, – каже, – а їж оті цурпалки. Як я тобі дам, коли мачина маленька, а у тебе рот здоровий?

Перезимували знову. Він їсть цурпалки, а баба мак. На третю весну баба й каже:

– Чи ще будемо сіяти, чи годі сіяти?

– Хай би ти, проклята бабо, сказала! Ти так мене захарчувала, що я й ногами не можу ходити.

– Так ти у мене вже й не хочеш жити?

– Ні, не хочу.

– А як же ми розпрощаємося? Вивчи, – каже, – мене пісеньки хоч одної.

Став він співати:

– Був собі чорт, та ні до тієї стіни не притулиться, ні до тієї, та притулився до баби. Так баба його як нагодувала одну зиму бадиллями з картоплі, а другу – маковими цурпалками, так він захляв, не може й ногами ходити. Отак його баба вшанувала. Будь ти, бабо, проклята однині і довіку. Тепер я вже не пристану до баби, бо баба хитріша од мене. Зрозуміла ти, що я тобі і пісню співав і так розказав?

– Зрозуміла, – каже.

– Ну, заспівай же і ти мені хоч однієї, поганенької, так тоді і розпрощаємось.

– Я, – каже, – так не заспіваю, а перекидайся чортом, я сяду на тебе, та й неси мене, куди знаєш, а я буду співати, а ти учись!

Перекинувся він чортом. Вона сіла на його, узялася за шерсть, поніс він її у ліси, кущі, де терни, глоди... Хоче й закінчити, а вона тримається і усе співає:

– Трайда-райда, трайда-райда...

Як узяв він носити, так на йому уже і шерсті мало, а баба ціла та усе співає пісні.

– Чи ти, проклята бабо, переспіваєш їх усі?

– Та, – каже, – ще й половини не переспівала.

– Будь-ласка, бабо, годі мені тебе носити. Пусти мене!

– Ні, – каже, – носи, поки переспіваю всі пісні.

– Та, проклята бабо, буде. Ось тобі мішок карбованців, тільки, – каже, – мене одпусти. Не хочу я твоїх і пісень.

– Бери ти оті гроші! І одвези мене додому із грішми, так я тоді тебе одпущу.

Забіг він у пекло, у болотяну, де чорти самі живуть, узяв мішок грошей і потаскав бабу додому.

– Ну, вставай, проклята бабо, оце твій дім, оце твої гроші. Пусти мене тільки.

– Неси мене у мою хату...

Він і вніс її у хату. Як скинув гроші, тоді баба і встала з нього.

– Я вже не буду приставати тепер до бабів. Щасливо, бабо!

Джерело: <https://derevo-kazok.org/baba-i-chort-ukrayinska-narodna-kazka.html>

НАЙМИТ

(російська народна казка)

Жив собі селянин і було в нього три сини. Пішов старший син у місто найматися. Прийшов він у місто і найнявся до купця, а той купець був такий скупий та суворий!

Тільки про одне й говорив: як заспіває півень, так і вставай, наймите, та берися до роботи. Важко довелося хлопцеві, прожив він з тиждень і повернувся додому. Пішов середній син, прожив у купця з тиждень, не витримав і покинув.

– Батьку, – каже найменший син, – дозволь, я піду в наймити до купця.

– Куди тобі, дурневі! Сиди вже собі на печі! Кращі за тебе ходили, та ні з чим поверталися.

– Ну, як хочеш, а я піду! – сказав і пішов до купця.

– Здоров, купче!

– Здоров, молодче! Що доброго скажеш?

– Візьми мене в наймити.

– Що ж, гаразд, тільки в мене, брате, як півень заспіває, так і треба йти на роботу на цілий день.

– Звісно, найнявся – що продався!

– А що візьмеш?

– Та що з тебе взяти? Рік проживу – тебе лясну, купчиху скубну, більше нічого й не треба.

– Гаразд, молодче! – відповідає хазяїн, а сам думає: «Ото добро, от дешево найняв, так дешево!»

Увечері наймит приловчився, спіймав півня, підгорнув йому голову під крило, та й завалився спати. Вже й північ минула, вже на ранок повертає, – треба б наймита будити, та півень не співає. Підвелось сонечко на небі – наймит і сам прокинувся.

– Ну, хазяїне, давай снідати, вже й до роботи час ставати. Посидів, поробив день до вечора, а ввечері знову спіймав

півня, підгорнув йому голову під крило і завалився спати до ранку. На третю ніч Знову те саме.

Дивується купець, що за причина з півнем – зовсім тепер горлянки не дере!

«А піду лиш я, – думає, – на село, пошукаю іншого півня».

Пішов купець шукати півня і наймита з собою взяв. От ідуть вони шляхом, а назустріч їм четверо мужиків бика ведуть, а бик той такий великий та злий, насилу на віршовках тримають.

– Куди, братики? – питає наймит.

– Та бика на різниці ведемо.

– Ех, ви! Четверо бика ведете, а тут і одному робити нема чого.

Підійшов до бика, ляснув його по лобі і вбив на смерть. Потім скубнув за шкуру – вся шкура геть.

Купець як побачив, як він ляскає та скубе – дуже засмутився і про півня забув, повернувся додому та й почав з купчихою радитися, як їм біди-лиха позбутися.

– А от що, – каже купчиха, – пошлемо ми наймита пізно ввечері в ліс, скажемо, що корова з череди не прийшла, нехай його люті звірі розірвуть.

– Гаразд!

Почекали до вечора, повечеряли. Вийшла купчиха на подвір'я, постояла коло ганку, входить у хату і каже наймитові:

– Що ж ти корів до хліву не загнав? Адже однієї безрогої нема!

Та, здається, вони всі були...

– Ото ж бо й є, що не всі! Іди мерщій у ліс та пошукай гарненько.

Наймит одягся, взяв ломаку і побрів у дрімучий ліс. Скільки не ходив по лісу – не видати ніде корови. Почав приглядатися та додивлятися – лежить ведмідь у барлозі, а наймит подумав, що то корова.

– Ач, куди вперлася, проклята! А я тебе цілу ніч шукаю. – І ну дубасити ведмедя ломакою. Звір кинувся навтіки, а наймит схопив його за шию, притяг додому й кричить:

– Ворота відчиняйте та товар приймайте!

Пустив ведмедя в хлів і зачинив разом з коровами. Ведмідь зараз узявся корів душити та троцити. За ніч усіх до одної рішив. На ранок каже наймит купцеві з купчихою:

– А корову я знайшов.

– Ходімо, жінко, подивимось, яку корову знайшов він у лісі. Пішли в хлів, відчинили двері, дивляться – корови подушені, а в кутку ведмідь сидить,

– Що ж ти, дурню, наробив? Навіщо ведмедя в хлів затяг? Він у нас усіх корів подушив.

– Ну, чекайте, – каже наймит, – це минеться ж йому це так! Кинувся в хлів, ляснув ведмедя – а він і дух спустив. «Погана справа, – думає купець, – люті звірі йому ніщо. Хіба сам чорт його подужає!»

– Іди, – каже наймитові, – на чортів млин та зроби мені послугу велику: збери з чортів гроші, вони набір у мене брали, а віддавати не віддають.

– Що ж, – відповідає наймит, – чому й не зробити такої дрібниці? – Запряг коняку у віз і поїхав на чортів млин. Приїхав, сів на греблі і почав віршовку крутити. Раптом вистрибнув з води чорт.

– Наймите, що ти робиш?

– Мабуть, сам бачиш! Віршовку кручу! – Навіщо тобі віршовка?

– Хочу вас, чортів, тягати та на сонечку сушити, а то ви, прокляті, зовсім промокли!

– Що ти, що ти, наймите? Ми ж тобі нічого поганого не зробили.

– А чого хазяїнові моему боргів не платите? Позичати так уміли!

– Почекай трошки, я піду спитаю у старшого, – сказав чорт і пірнув у воду.

Наймит зразу ж за лопату, викопав глибоку яму, покритв її хмизом, посередині свій капелюх поклав, а в капелюсі ще заздалегідь дірку прорізав.

Чорт вистрибнув і каже наймитові:

– Старший питає: як же ти будеш чортів тягати? Адже наші ями бездонні!

– Чи бач! Велике діло! У мене на те така віршовка є, що скільки не міряй, до кінця не доберешся.

– Ану, покажи!

Наймит зв'язав обидва кінці своєї віршовки і подав чортові; той уже міряв-міряв, міряв-міряв, а все кінця немає.

– А чи багато боргів платити?

– Та от насипте цей капелюх сріблом, якраз буде.

Чорт пірнув під воду, розповів про все старшому; шкода було старому з грошима розлучатися, та робити нічого – довелося вивертати гаманці, бо капелюх з діркою був, і чорти все сипали та й сипали туди гроші. Насипав наймит повен віз срібла і привіз купцеві.

– Оце так біда! І чорт його не бере!

Почав купець з купчихою радитися, як би з дому втекти. Купчиха напекла пирогів та паляниць, наклала два лантухи і лягла спочивати, щоб до ночі сил набратися та втекти.

А наймит викинув з лантухів пироги й паляниці, а замість того в один жорна поклав, а в другий сам заліз. Сидить – не ворухнеться і дух затаїв. Вночі розбудив купець купчиху, звалили вони собі по лантуху на плечі і подалися з двору. А наймит сидить у лантусі й свистить.

– Біжимо мерщій, наймит женеться! Бігли-бігли, наймит мовчить.

– Ну, жінко, – каже купець, – давай пиріжком закусимо. Зняв з плечей лантух, розплутав віршовку, аж тут наймит висунув голову.

– Здоровенькі були, хазяїне з хазяйкою! Що ж це ви з дому втекли, а зо мною не розплатилися?

Скубнув купчиху, ляснув купчину – пам'ятай, як звали!

Джерело: <https://derevo-kazok.org/najmit-rosijska-kazka.html>

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ГАЙГАЯ

(українська народна казка)

Один чоловік мав доброго та працюючого сина. Якось парубок вирішив помандрувати світом, побачити, як люди в інших краях живуть.

Зібрав чоловік сина в дорогу та пішов проважати. Зупинившись на узліссі, батько тяжко зітхнув:

– Чи побачу тебе ще колись? Гай-гай!

Тільки вимовив це слово, як повіяв сильний вітер і з'явився дивний чоловік у чорному вбранні.

– Я тут! – озвався він.

– А ми тебе й не кликали, – здивувався батько.

– Я – господар усіх нечистих сил, на ім'я Гайгай, – мовив незнайомиць. – Куди зібралися?

Парубок розповів про свою мрію.

– Йди служити до мене, – запропонував Гайгай. – Заробиш мішок золота та здійсниш найзаповітніше бажання.

Хлопець одразу ж погодився на таку спокусливу пропозицію. Попрощавшись із батьком, він зі своїм новим господарем розчинився в повітрі.

Несподівано мандрівники опинилися біля розкішного палацу. Гайгай показав хлопцеві будинок, а потім завів до кімнати й наказав:

– Тут і житимеш. Робота в тебе нетяжка: не виходити за поріг. На столі завжди буде їжа, тож із голоду не загинеш. Окрім того, не повинен митися, стригтися та голитися. Якщо витримаєш рік, отримаєш те, про що мріяв. То як?

Парубок погодився. Тоді Гайгай залишив його на самоті. Важко було хлопцеві всидіти в чотирьох стінах, але мусив терпіти. За рік з'явився господар і запропонував:

– Хочеш оженитися на царівні?

– Було б добре, – засміявся парубок. – Тільки хто за мене такого піде?

– Це не твій клопіт. Але коли станеш царевичем, загадаєш завдання, яке б я не зміг виконати, інакше заберу в пекло!

Гайгай відвів хлопця до чарівної купелі, й за три дні парубок став таким гарним, що неможливо погляд відвести.

Побачивши красеня, царівна відразу ж закохалася і захотіла вийти за нього заміж.

Коли відгуляли весілля, Гайгай посадив молодих у бричку та привіз до палацу.

– Живіть тут, – мовив він, – а за три роки дасте доручення, яке б я не зміг виконати. – І зник.

Час пролетів неймовірно швидко. І ось, рівно за три роки в палаці з'явився Гайгай. Того дня жінка вдома сама господарювала:

– Чоловіка немає, а повернеться пізно. Якщо щось треба, то я зроблю.

– Дай завдання!

Царівна вирвала кучеряву волосину і простягнула Гайгаю:

– Мусить бути прямою, немов стріла!

Нечистий узяв волосинку за краї, легенько натягнув – і завдання виконане. Та тільки відпустив, вона, немов пружина, ще більше скрутилася. Що Гайгай не робив, нічого не виходило.

– Такий ти силач?! – засміялася жінка. – Тоненька волосина – й ту не зміг вирівняти!

Присоромлений нечистий зник назавжди, а молоді залишилися жити в палаці.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/zavdannja-dlja-gajgaja-ukrayinska-kazka.html>